

Scenen ställer krav - Stallet de Luxe

Stallet de Luxe heter Stallets, RFoD:s, Rikskonserters och Stockholms länsmusiks utvecklingsprojekt för unga folkmusiker. Lars Farago träffade fem av åtta deltagande ungdomar strax efter avslutningen av två intensiva dagar på Stallet under ledning av regissören Marie Feldtmann.

Folkmusik och dans träffade Jenny, Leif, David, Emma och Lovisa efter Stallet de Luxe. Tidigare på våren hade samma grupp en utvecklingsdag där bl a Per Ekedahl, Rikskonserters och Jonas Knutsson deltog.

– Vad har ni gjort?

Oj, oj, massor säger de i mun på varandra. Vi har haft workshop, masterclass, varit på en teaterföreställning, diskuterat, pressat oss själva, gått på djupet i scenisk närvaro, tittat på sceniskt framträdande och skapat medvetenhet, sett på detaljerna och fått lite regi.

– Vad var häftigast?

Jenny: Jag är soloartist och trodde jag hade vida gränser, men man kan göra mycket mera än man tror. Jag fick pröva

mina gränser, ta ut Janis Joplin svängar, kråla runt på golvet och ligga på golvet och sjunga.

Leif: Vi pratade mycket om mellansnack, formuleringar, poänger. Hur man hittar den berömda kärnan i pudeln. Det kommunikativa var också en stor grej. Kommunicera med varandra på scenen och med publiken. Vilka konkreta konsekvenser kommunikationen får. Man märker hur små saker kan skapa stora skillnader både i känslan på scenen och hos publiken.

David: Det är bra att bli påmind om betydelsen av uppbyggnadsfasen. Det gäller att i början på en konsert varken för mycket eller för litet. Publiken ska smaka lite på gosakerna. Vi lirar inte bara några låtar. Vi gör en scenisk händelse, en stor kaka, inte några chokladbitar i rummet.

Kongero - Om Mikaelidagen

Emma Björling, sång

Lovisa Liljeberg, sång

Emma Ludvigson, sång

Josefin Peters, sång

Man måste vara ganska hårdhärtad för att inte tjasas av Kongeros snabbfotade accapellasång och deras glittrande musikalitet. Kvartettens första skiva heter "om Mikaelidagen" som var den dagen i bondesamhället då man fick tända vinterns första ljus, och Kongeros sång tändes raskt ett ljus i lyssnarens sinne.

Skivan innehåller en omväxlande blandning av vacker unisonsång, solon och uppfinningsrik polyfoni. Låtar från olika landsändar blandas med kompositioner av gruppens egna medlemmar.

I deras uttryck finns ingen körsångspliktsskyldighet utan en stor mängd lekfullhet och humor, och man har aldrig tråkigt utan lyssnar uppmärksam och undrar vad som kommer närmast. Arrangemangen för de fyra rösterna är intelligenta, färgstarka och full av finesse.

Kongero bjuder på ett brett spektrum av låtar från klara och flickspröda till robusta och rytmiskt drivande. Det är svårt att hålla fötterna stilla när de trallar en snabb schottis som Kom å ta mig, och kryddar den med småsvängiga synkoper.

Kringkringlåt och Å käre far är virtuosa och humoristiska och står i kontrast till den meditativa bönen Hugsvala Mitt hjärta som framförs med varm innerlighet. Denna låt inleds för övrigt med hoquetus som är en spännande urgammal teknik där melodin skapas genom att rösterna tar varannan ton. Resultatet här liknar ett klockspel eller flera panflöjter och används även för att sätta igång och ackompanjera Om morgonen helt bitida.

Gruppens teknik, tonsäkerhet och ensemblesång är klanderfria, och rösternas skilda personligheter tillåts lysa fram och berika kvartettklängen. De fyra sångerskorna lägger vinn om att sjunga disciplinerat och samtidigt fritt och expressivt, vilket den halsbrytande snabba Till Lovisa ger prov på.

Som helhet är Kongeros skiva "Om Mikaelidagen" en lustfylld och händelserik musikupplevelse för både huvudet, hjärtat och dansbenen.

En bonus är texthäftet med vistexterna och fakta om deras ursprung. Texterna har även sammanfattats på attraktiv engelska av Birgit Marsden till glädje för de utländska lyssnarna.

Karen Hjort

Jenny Almsenius. Foto: Peter Bothén.

– Värre att göra själv än att se andra göra det.

Emma: Viktigast för mig var att bli påmind om att vara en individ fast man tillhör en grupp, våga ta plats och inte göra sig osynlig, suddas ut sig själv. Man själ inte från någon annan genom att ta plats.

Lovisa: Häftigast är att få upp ögonen för vad man håller på med, att reflektera. Varför står jag här? Vad vill jag med det och hur kan jag få ut det till publiken? Att utmana mig själv, spränga gränser både personligen och i gruppen. Inse att man kan göra mycket mera än man tror, inte fega.

Leif Ottosson. Foto: Peter Bothén.

Jag frågar om schablonerna inom folkmusiken. De handlar om försynta tjejer, barfota, blonda med blommiga klänningar. Medan männen snusar, står på ett annat sätt för sig själva och är lite burdusa.

Visgenren har lite andra schabloner: stora gester, utseende-medvetenhet, stor gitarr på magen, byta gitarr många gånger, svårmod, tydlig textning. Männen ska leva upp till gärna vara slitna, dricka, sjunga om brusten kärlek och lidande, de får gärna sjunga falskt.

Emma Björling. Foto: Peter Bothén.

Gruppen diskuterade vad de vill behålla och vad de vill slippa, ta bort. Man kan gå emot schablonerna eller följa dem och stå för det.

Jenny: Vill man nå ut till en större publik behöver man hämta inspiration från andra genrer och leka med schabloner.

Det sceniska är viktigt. Det ser enkelt ut att dansa balett men det kräver svett och tårar. Man kan vara en jättebra musiker men behöver kanske minska vägen fram till publiken. Bara något så enkelt som att rensa scenen från sladdar som är i vägen eller fångar blicken.

Gruppen såg pjäsen *Kvinnornas hämnd* på Stadsteater och ägnade sig uteslutande åt att hitta felen. Sedan diskuterades vad som var trovärdigt, man gick in för att iakttå ljus, entréer och sortier

Emma: Allt var inte så bra. Vi såg hur viktiga de små detaljerna är för publikens upplevelse. Vi diskuterade hur vi förstod att pjäsen skulle börja. Hur vi upplevde slutet? Satt de olika delarna?

Lovisa Liljeborg. Foto: Peter Bothén.

Lovisa: Det är lättare att förstå vad som är bra och dåligt. Inte lika viktigt att förstå varför?

– Vad händer sedan?

Emma: Marie satte dit huvudet på spiken. Jag känner wow, nu vill jag vidare. Ville hitåt men visste inte hur. Nu vet vi hur vi ska börja jobba vidare.

David: Jag har fått fler idéer, mer att tänka på än vad jag trodde innan.

Jenny: Jag har gått på folkhögskola i Kungälv. Där spelade vi inför klassen hela dagarna. Jag har alltid tyckt att det sceniska var roligt. Det här blev en härlig fortsättning. Jag kommer att ta ut svängarna ännu mer. Våga öppna mig själv.

David Eriksson. Foto: Peter Bothén.

Det var jättebra att vara tre grupper samtidigt. Man lär sig mycket av att inte vara i fokus hela tiden och att få synpunkter från andra.

Lars Farago

Stallet de Luxe kommer att fortsätta. Ett bra sätt att få chansen att komma med är att uppträda på Club 7 på Stallet. Kontakta Peter Bothén stallet@rfod.se om du vill veta mera.